

Mezőgazdasági Népoktatás

XIV. évfolyam

(GAZDASÁGI NÉPISKOLA)

Békéscsaba, 1929. június

A GAZDASÁGI SZAKTANITÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

Előfizetési díj: egész évre 8 pengő. Az előfizetési és hirdetési díjak a Gazdasági Szaktanitók Országos Egyesületének főpénztára Szekszárd 12,113. sz. csekkslra küldendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ
NETZ FERENC

Megjelenik augusztus kivételével havonta. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Békéscsaba, póstafiók: 43. szám. — Az Egyesület tagjai a lapot tagdíjuk fejében kapják.

A faluért.

(N.) A Budapesten most lezajlott falufejlesztő világkongresszus pusztán létrejötté igazolja, hogy a »falu« alatt értett kisebb és primitívebb társadalmi közösségek, vagy ha tetszik: közigazgatási egységek keretein belül világszerte azonos, vagy legalább is hasonló bajok észlelhetők. E bajokat világproblémává szélesíti az az aránytalanság, mely a falu és a város kultúrája és életlehetőségei között, úgy látszik, mindenütt fennáll és a falu népét nagyobb arányokban csábítja a város felé, mint az a város emberszükséglete szempontjából kívánatos volna. A város felé tartó emberáradat ott a proletáriátus tömegét szaporítván, súlyos és veszedelmes társadalmi és gazdasági kérdések elé állítja a városi közületeket. Ebből a szemzőgből a falukérdés elsősorban a város problémája.

De a gazdasági és társadalmi problémáknak éppen egyik jellegzetessége, hogy nehezen, vagy egyáltalában nem izolálhatók. A városi proletáriátus az elégedetlenség és nyugtalanság szellemét valósággal visszasugározza azokra a falusi tömegekre, melyeknek kiegyensúlyozó nyugalma az ország társadalmi békéjének és gazdasági rendjének, a mi küzködő Csonkahunyokban egyenesen a jobb jövőnek legfőbb biztosítója lehetne. Ebből a szempontból a falukérdés nemzeti probléma.

A legnagyobb aggodalommal szemléljük tehát azt a szomorú népvándorlást, melynek rajjai a kenyértelenség és kultúrátlanság elől tódulnak a faluból a város felé. Ezeket a rajokat kell megállítani, a faluhoz rögzíteni az egyetlen lehetséges eszközzel: a falu kultúrájának és életlehetőségeinek fokozásával.

A magyar falu népének életlehetőségei a termőföldben nyugszanak. Sajnos, a szó legszorosabb értelmében pihennek, hevernek olyan bőségben, hogy azt sok nemzet megirigyelhetné. A mi szorgalmas és tanulékony népünket csak hozzá kell segíteni azokhoz a szellemi és anyagi tőkékhez, melyek a földben szunnyadó értékek kiaknázásához szükségesek s akkor a magyar falu megszűnik a nyomorúság és örökös nyugtalanság fészke lenni.

Az anyagi tőkék mozgósítása és a falu népének szolgálatába állítása talán a probléma nehe-

zebbik fele. Másfelől kétségtelen a szellemi tőkének anyagi értékeket termelő ereje és képessége. Azok a nemzetek, melyek falusi népük erőinek kifejlesztését célzó oktatási rendjükben egy lépéssel előbb vannak minálunk, egyszersmint faluproblémájuk megoldásában is előbbre vannak. Ezt a tempóvesztését hivatott kiegyenlíteni az új népoktatási törvénytervezet, mely a különleges magyar viszonyoknak megfelelően, rendszeres összefüggésben kívánja magasabb színvonalra emelni az általános népkultúrát éppúgy, mint a földművelő nép mezőgazdasági szakmíveltségét. A végrehajtást illető aggályoskodások semmi esetre sem homályosíthatják el azt az igazságot, hogy enélkül nálunk falufejlesztésről komolyan beszélni nem lehet. Bizonyos, hogy még azután is maradnak megoldandó faluproblémák, mint ahogy vannak ilyenek azon országokban is, hol a falufejlesztés ezen első etapján már túl vannak, azonban az is kétségtelen, hogy ez minden falufejlesztésnek legelső, kiinduló mozzanata.

Mint a falufejlesztő világkongresszus távoli szemlélője, nem tudhatom, szó esik-e ott erről a mi időszzerű kérdésünkről, vagy nyitva marad ez a probléma egy országos magyar falufejlesztési kongresszus tárgyául, ahol talán szót emelhetünk a faluért mi is, akik együtt élünk a falu népével, látjuk nehéz küzködését a mindennapi kenyérért s szegénységében egyszersmint szomorú mentségét kultúrátlanságáért. Amennyire nem várhattuk, hogy a magyar falu sok bajával részletesen foglalkozzon a világkongresszus, éppoly figyelemmel várjuk a Faluszövetség megmozdulását a magyar falukongresszusért, mely a magyar falu, a mi falunk bajának és orvosságának megállapítására hivatott. Azon a kongresszuson bizonyára megérdemelt súlyában kerül majd mérlegre a mezőgazdasági népoktatás megszervezésének sürgős szükségessége is. Ha pedig ennek hatékony eszközét igaz segítő szándékkal keressük, azt csak a kellően megalapozott gazdasági népiskolában találhatjuk meg, mely minden faluba, a legkisebb költségek felhasználásával viszi el a szükséges szakismereteket a falu túlnyomólag gazdálkodó népéhez és mindkét nemű ifjúságához. Világossá kell válni mindenkinek előtt annak az igazságnak, hogy a nagyobb kör-

zetenként tervezett költséges gazdasági iskolák a falu népe által hozzáférhetetlenek, következésképpen a falu kultúrájára igen csekély és legfeljebb közvetett hatásuk lehetnek.

Az ország egész közvéleményének meg kell mozdulni a faluért, mert a falu baja a városé, az országé, sőt a világkongresszus azt kiáltja, hogy a világ is.

Népünk gazdasági oktatása és a tanyák.

Írta: WINTER JÓZSEF gazdaköri elnök.

Népünk gazdasági oktatása fontos volt a múltban is, de ma mindennél fontosabb. Amilyen fontos, olyan sürgős is, hogy ezen kérdés nagy céljához méltó keretekben és a legmegfelelőbb formában mielőbb megoldassék nemcsak szórványosan, helyenkint, de általánosan mindenütt, nemcsak a községekben, de a tanyákon is.

Ezen célnak az önálló gazdasági iskola felel meg legjobban, mert ez nem kerül sokba és azért könnyebb az általános terjesztése, mert a községben van, tehát, hogy úgy mondjam, a gazdaközönsséggel együtt működik és — ami nagyon fontos, — bekötelezi a tanulót az iskolába, tehát áldásait a nagy tömegre terjesztheti.

Én tudom, hogy vannak arra hívatott és kellő képességgel bíró tényezők, akik ezen intézményekkel építik és működésüket irányítják, mégis úgy gondolom, hogy nem végzek fölösleges munkát, ha mint gyakorlati gazda elmondom megfigyeléseimet, nem azért, hogy bíráljak, csupán azért, hogy használjak.

Mindannak dacára, hogy ezen iskolák berendezésükkel és felszerelésükkel a legalkalmasabbak arra, hogy községük gazdasági kultúráját kimunkálják és egész hazánk gazdasági kultúráját olyan fokra emeljék, hogy annak a termelés fokozásában is láthassuk hatásait, mégis nekem úgy látszik, hogy ezen iskolák nincsenek kellőképpen méltányolva sem fent, sem lent.

Én ösmerem azokat a viszonyokat, melyek ezen iskolákat idelelt környezik, azért ezen ügy iránti szeretetből ezeket kívánok foglalkozni. És mert harmincezer holdat meghaladó határunk tele van tanyákkal, ezért a tanyai oktatást is belekapcsolom, mert a szükséges eredmény csakis a tanyavilág bevonásával érhető el. Vonatkozik ez az egész Alföldre, mert ugyancsak ilyen a gazdasági berendezkedés az alföldi községek túlnyomó nagy többségében.

A gazdasági iskolában a tanítás majdnem úgy kezdődik és végződik, mint az elemi iskolában, tehát kezdődik szeptember hónapban és végződik júniusban. A gazdálkodás végződik azonban október végén és kezdődik március közepén, vagy végén, az időjárás szerint.

Itt a két fontos ügy, az iskola és a termelés szembekerül egymással, mindkettőnek nagy kárára.

Az a korú gyermek, aki már gazdasági iskolába jár, a termelő gazdálkodásban értékes tényező, a szülőnek jobbkeze és nem szívesen nélkülözi a szülő a gazdálkodásban, az iskola azonban követeli. Hát még az a gyermek, aki az alföldi szokás szerint már kora tavasszal kiköltözik szüleivel a tanyára és ott van késő őszig, — nem azért, hogy elkerülje az iskolát, hanem azért, hogy segítségére legyen szüleinek a mindennél fontosabb gazdasági munkálatokban. És a szegényje, aki ugyancsak tanyára szegődik, hogy miközben felruházódik és télire való kenyerét meg-

keresi, nem lekicsinylendő munkát végezzen a termelésben is!

Nagy kár, hogy ez így van, mert az iskolával szemben ellenszenvet támaszt, olyat, amit ez a fontos hivatást teljesítő intézmény nem érdemel meg.

Igaz ugyan, hogy bizonyos körülmények között kap a tanuló felmentést, azonban ez körülményes is és egyiknek sem válik javára, mert a tanuló, aki idő előtt távozik, nem fejezte be iskolai munkáját és az iskola is, melynek napról-napra fogyatkoznak tanulói, nem dolgozhat olyan eredményesen, hiszen a megmaradt tanulóknak az esze is kiunt jár már a gazdálkodásban.

Népünk gazdasági oktatását az fogja sikeresen megoldani, aki ezt az ütközőpontot úgy el tudja távolítani, hogy egyik fél se szenvedjen.

Ezen iskolába való elkötelezési lehetőség áldást rejt magában népünkre és így mindnyájunkra, azonban az iskolázás idejét úgy kellene beosztani, hogy az semmiképpen ne keresztezze a gazdálkodási munkálatokat és érdekeket a szülőknél.

Ez nem látszik lehetetlennek. Ahol a gazdálkodás a tanyákon zajlik le, ott kezdődjön a tanítás a gazdasági munkálatok végeztével és tartson a gazdasági munkálatok megkezdéséig. Igaz, hogy az iskolai tanítás rövidebb ideig tartana, de ez két okból is csak hasznára lenne az ügynek.

Télen át, amikor a gazda pihen, szívesen küldi gyermekét iskolába, akár minden nap is, mert a mi népünk szívesen tanul, ha arravaló időben tanulhat. Bár nem vagyok szakember, de azt hiszem, ha az a gyermek a téli időszakban hetenkint 1-5-ször jókedvvel járna az iskolába, a tanítást is, a tanulást is csak megkönnyítené és kevesebb idő alatt többet tanulhatna.

Emnek másik igen nagy előnye az lenne, hogy a tanszemélyzet a gazdálkodás legfontosabb idejében több időhöz jutna nem csak az anyyra fontos mintagazdaságának alapos gondozására, de főként arra, hogy a tanyai gazdaságokat végigjárva, folytassa iskolai munkáját ott, a helyszínen, már a szülők bevonásával.

Én látam ilyen és tessék elhinni, nem tudom eldönteni, hogy a kettő közül melyik az értékesebb: a tisztán iskolai tanítás, vagy az ilyen tanyai, szülőikkel együtt való megbeszélés. Nekem az utóbbi értékesebbnek látszik, de legalább is a kettő együtt sokkal tökéletesebb és csak így nyújt egészet.

Ezzel együtt igen egyszerűen és igen áldásosan megoldatnék a tanyaiak túlnyomó részének gazdasági oktatása is, mert kevesebb azoknak a száma, akik állandóan a tanyán laknak és ezeknek tekintélyes része téli időben, mikor a gazdasági munka nem köli le anyyira, a tanítás tartamára valamelyik hozzátartozójánál a községben helyezheti el gyermekét és meg

is tenné, mert az ilyen formában jelentkező gazdasági iskola amilyenre kedvelté lenne, hogy megismerése után vonzaná a gyermeket is.

Még egyszer szeretném hangsúlyozni, hogy mennyire fontos és szükséges az, hogy az iskola tanszemélyzete a tanulókat gazdaságukban minél többször látogassa meg és ott a gazdaság megtekintése és a szülőkkel elbeszélgetett félóra milyen hasznos. Az ilyen alkalmi, helyszíni megbeszélés, irányítás többlet nyújt, mint egy egész könyv, mely általánosan foglalkozik a gazdasággal. Tehát hasznos a szülőre is, de a szülő által megbeszélte gazdasági iskolának a tekintélyét is emeli és a gyermek előtt kedvessé, vonzóvá teszi. Hasznos azonban a gazdasági iskola tanárainak is, mert közvetlenül ismerik meg a helyi gazdálkodási viszonyokat s így sokkal közvetlenebbül szolgálhatják az ügyet.

Két kérdés oldatnék meg tehát, ahogy én gondolom. A szülők nem zavartatnának akkor, amikor gyermekeikre gazdaságukban szükségük van és a tan-

testület alkalmat és időt kapna munkájának kiegészítésére, a tanulók gazdaságának s ami az Alföldön majdnem egyet jelent: a tanyai gazdaságoknak a megfigyelésére, irányítására.

Ugy gondolom, hogy ezen érdemes gondolkodni! Szegény szenvedő hazánkunk ma minden morzsányi erőre szüksége van, hogy mielőbb felépülhessen.

Kár lenne, hogy olyan két hasznos és erős kéz, mint a gazdasági iskoláé és a gazdáé, ökölbe szoruljanak egymás ellen, amikor pedig egymásnak valók és érdekeik helyes és tapintatos összeegyeztetésével annyit építhetnének csonka hazánkunk. Többet talán, mint bárki, vagy bármi más!

En azt hiszem, hogy a Kultuszminiszter úr, aki már annyi nehéz kérdést oldott meg olyan bölcs megértéssel, ennek is megtalálná a módját, ha a maga valóságában megismerné. Vagy ha már ismeri, hiszem, hogy meg is fogja oldani áldásosan, hogy egyik fél se szenvedjen kárt.

A néptanítók gazdasági tanfolyamai.

A gazdasági továbbképző népiskolák vezetésének, az azokban folyó elméleti és gyakorlati oktatásnak sikeresebbé tétele az intéző köröket már 1926. év óta rendszeres tanfolyamok tartására készítette. E tanfolyamokon már több esztendő tapasztalatai érvényesülnek s így eredményesebbek is, mint a háború előtti évek néptanítói tanfolyamai.

Míg a békeévekben e tanfolyamok kizárólag csak férfiak részére rendezettek és mezőgazdasági irányúak voltak, addig az újabbak már tanítónők részére is tartanak. Ezeknek irányja, felvett tárgykörei már igen lényegesen különböznek a sablonos, régi gazdasági tanfolyamoktól.

Részint e körülmény, részint lelkes néptanítóink által érzett szükségesség, önképzésüknek, gyakorlati tudásuknak kimélyítése iránti vágy az oka annak, hogy e tanfolyamokra az ország minden részéből igen szép számmal jelentkeznek. A tömeges jelentkezőket öt önálló gazdasági népiskola, tíz földműves iskola és a két női gazdasági intézet csak évekre elosztva képes kiképezni. Ezért a múlt évben csak 200 férfi- és 80 nőtanító volt kiképezhető s a folyó évi tanfolyamokra is ennyi felvétel számítható.

Továbbképző iskoláink örvendetesen szaporodnak. E szaporodás a tanügyi közigazgatás dícséretes tevékenységén kívül főképp annak tulajdonítható, hogy évről-évre mindig több és több a tanfolyamot végzett tanító, kik ez iskolákban lelkesen apostoluskodhatnak.

A jelenleg működő mintegy 1300 ily iskola mind-egyikét tanfolyamot végzett tanítóval ellátni még nem sikerült ugyan, de máris közel van az idő ahhoz, hogy e kívánalmat elérhessük. Természetes, hogy népesebb, nagyobb iskolákhoz 2-3 tanító is szükséges, sőt mind gyakrabban merül fel a kívánalom, hogy a továbbképzőiskolák összes tanítóit, akik már közel 100.000 tanköteles gyermek gazdasági irányú oktatását teljesítik, lássák el alapos szakképzettséggel. Mindez azonban anyagi okokon egyelőre meg-
török és keresztül sem vihető.

A tanfolyamot végzett tanítók nemesak a továbbképző iskolákban teljesítenek derekas munkát, de a mindennapi iskolában tanítandó gazdasági és természetismereti tárgyaknak is szakirányú képzettségük alapján mélyebb, fokéletesebb alapot nyújtanak. Így valamennyi működő tanítónak gazdasági kiképzése s magának a tanítóképzésnek ily irányú megreformálása komoly megfontolás tárgyává lett.

A tanfolyamokra felvettek részint 120 P állami segélyt kapnak, részint útköltségük megtérítésében és természetbeni teljes ellátásban részesülnek. Így, ha szerényen is, de nagyobb ráfizetés nélkül elvégeztetik a négyhetes tanfolyamot, részt vehetnek a kötelező 3 tanulmányi kiránduláson, beszerezhetik az előírt két tankönyvet, metszőolló és szemzőkést. Az erkölcsi haszon és szellemi értékeken kívül anyagiakban is előnyhöz jutnak, mert a tanfolyam elvégzése alapján nagyobb tiszteletdíjat fognak élvezni a gazdasági tanítás heti óraszámát után, mint azok, kik csak jogosítvány alapján tanítanak a továbbképző iskolában.

Igaz, e tanfolyamokon már igen komoly, mondhatni nehéz munka folyik. Naponként 5-6 órai elméleti, 2-3 órai gyakorlati és szemléleti tanulás a résztvevők idejét jórészt lekötik. A felváltva végzett különféle ügyeletes szolgálat, mint az önállóságra, a rendelkezni és irányítani tudásra való nevelés eszköze, ugyancsak órákat igényel. Ráadásul most már nem elég csak "hallgatni", de felelni, írásbeli és szóbeli vizsgát tenni is kell, hogy a különböző érdemjegyeket tartalmazó bizonyítvány értéke emelkedjen.

A tanfolyamok tehát most már nem üdülések, szórakozások, de a tanulásnak és önképzésnek valóban komoly tényezői, melyek örvendetesen éreztetik hatásukat a továbbképző iskolák oktatásában és gyakorlóterületeinek kezelésében.

Addig, míg tanítóképzésünk megreformálásával az ágrár államban elégedhetetlen gazdasági tudást a kikerülő tanítók nem szereshetik meg, míg a tanítóképző tanítási anyaga csak a mindennapi iskola tár-

gyaira szorítkozik, addig szükségesek is lesznek ezen gazdasági tanfolyamok, hogy lelkes néptanítónk az elemiből kikerülő 12–15 éves serdülő ifjuság gyakorlati tanítását sikerrel végezhessek.

Nagyon gyakran hallható, hogy egyes tanítókép-zőkben a továbbképző iskolákról, azok szervezetéről, tantárgyairól egyáltalán nem is tanítanak. Sok helyen hiányzik a gazdasági gyakorlóterület is, ahol a tanítójelöltek legalább az alapismereteket elsajátíthatnák. Nincs gyakorló továbbképző iskola sem, hogy ott próbatanításokat végezhetnének, vagy ezen iskola-típus céljai és működése iránt csak némileg is tájékozódhatnának. Így nem esoda, ha az életbe kikerülő fiatal tanítóság hideg közönnyel, sőt ellenszenvvel fogadja az »ismétlő iskolát: és idegenkedik is az egész intézménytől.

Csak igen gyökeres és mélyreható reformok, több, sőt hatványozott jóindulat és az eddiginél nagyobb áldozatkészség segítene e bajokon s hozhatna orvoslást az egész vonalon. Mindaddig, míg ez be nem következik, csak a »gyorstalpalás -nak gúnyolt tanfolyamokra szorítkozhatunk.

A szűnidei gazdasági tanfolyamok mostani szervezete — habár a multakhoz képest igen sokat javult — még nem mondható korántsem oly mére-tűnek, hogy azon némi jóakarattal fejleszteni és tökéletesíteni ne lehetne. Sőt szükséges is, hogy e tanfolyamok a kívánalmakhoz képest évről-évre tökéletesedjenek, célkitűzésükben pedig meg is változzanak.

Ismerve a gazdasági továbbképző iskolák nehéz helyzetét, néptanítóinknak elsősorban ez iskolák helyes szervezését, ügykezelését, költségvetési és számadási dolgait kell elsajátítaniok, hogy ez alapvető kérdésekben kellőleg tájékozódjanak. Azután kellő áttekintést kell szerezniök a gazdasági irányú továbbképző iskolák tananyaga, tanterve, annak órarendszerű feldolgozása, a tanítandó anyag kiválasztása, helyesen és okosan való alkalmazása tekintetében. Alapos tudást kell nyerniök a gyakorlóterület kezelése, beosztása, üzemtervének elkészítése ismereteiben. Általában pedig a gyakorlati és szemléleti tanítás sokoldalú ágazataiban, melyek nélkül iskolájukban alig boldogulhatnak.

A tanfolyamnak ezért inkább gyakorlati, mint elméletinek, inkább praktikusabbnak, mint elvont, tudányszerűnek kell lennie, amelyen minden résztvevő az otthoni szükségletének megfelelő anyagot kaphassa. A száraz ismeretközlést, az egyes mezőgazdasági tantárgyak részletkérdéseit szakkönyvek olvasása útján és tanulással mindenestre könnyebben sajátíthatja el, mint szóbeli közlés, sokszor rendszertelen előadások hallgatásával. Az elméleti tudás magárahagyva kellőleg meg nem rögzíthető. A szemlélet, különösen pedig a gyakorlat az, amely azt állandóvá, maradandóvá teszi, amely az elméletnek szilárd alapot ad.

Azért kell a konyhakertben, faiskolában, szőlőben és gazdaságban, istállóban, méhesben stb. helyeken foglalkozni, gyakorlatozni, fizikailag tevékenykedni, sokat nézni és meglátani, figyelni és megjegyezni, hogy a rövid ideig tartó képzés tényleg praktikus legyen.

Minduntalan annak kell szemem előtt lenni, hogy hazaérve, továbbképző iskolámban és annak gyakorlati területén mindezeket nekem kell nagyon szerény viszonyok között és magamra hagyatva bemutatnom,

elvégezmem, megtanítanom. Egy nagy gyermeksereg és a község figyelő társadalma előtt kell majd, iskolában és iskolán kívül, tudásomról, tanfolyamképzésemről folyton ismétlődő bizonyosságot adnom.

Nemcsak órarendelt költségvetést stb. kell majd készítenem, konyhakertet, faiskolát kell kezelnem, növénybetegségek ellen permeteznem stb., de tudnom kell azt is, hogyan, miképen, mivel, mimódon kell mindezeket tanítványaimnak bemutatnom.

Kissé nehéz kérdések, de nagyon is szükségesek és fényesen igazolhatják a tanfolyamoktól megkívánt gyakorlati és praktikus irányt.

Ugy véljük, e tanfolyamok két részre fognak már a közeljövőben tagozódni. Lesznek, mert szükségesek, alapvető, általános tanfolyamok, melyek a továbbképző iskolák szervezésére, tanítására, gyakorlóterületük kezelésére fektetik a főszűlyt s amelyeknél az idő rövidsége miatt a szakképzés, a gazdasági tudományágakban való elmélyedés csak másodrangú kérdés lesz. Ilyen alapvető tanfolyamot minden néptanítónak és tanítónőnek, ki továbbképző iskolában tanít, vagy sikeresen tanítani óhajt, elvégeznie tanácsos, sőt kell. E tanfolyamok tartására az önálló gazdasági népiskolák felette alkalmasak.

Lesznek, mert szükségesek, az alapvető tanfolyamon kívül speciális, tisztán szakirányú tanfolyamok, ahol az előző tanfolyamot végzettek egyes mezőgazdasági ágakban és tantárgyakban községük kívánalmi és viszonyai szerint továbbképeztetnek, szakismeretük egy irányban, de alaposan kimélyít, tökéletesítik.

Elvégeztem az első tanfolyamot. Itt kellő alapot nyertem a továbbképző iskola és gyakorló területének kezelésére. Néhány évi működés után látom, hogy községünk helyzete, jövő fejlődése, gazdasági iránya egy különösebb cél felé halad, vagy vezethető, egy speciális gazdasági ág kimélyítését, felkarolását indokolja. Természetes, hogy mint iskola-vezető és a jövő nemzedék oktatója nem állhatok meg a magam általános alapismereteinél, de nekem és iskolámnak is helyes érzékkel haladnom kell a megváltozott, az új célkitűzés felé.

Ebben az esetben nyerne nagy jelentőséget a továbbképző, u. n. speciális tanfolyamok és ezeknek korszerű, modern alapon való megszervezése. Öröndetes, hogy e téren már nemcsak a kísérleteken vagyunk túl, de számottevő eredményekre is hivatkozhatunk.

Talán minden község közzgazdasági helyzete, fejlődési iránya más és más. Így az iskolát, a jövő nemzedék mezőgazdasági tanítását csak részben, alapjaiban lehet egy kalap alá venni, de részleteiben bizonyos különleges, indokolt irányt kell követnünk. Vannak helyek, ahol pl. a szőlőművelés, gyümölcsfa-tenyésztés, konyhakertészet, vannak, hol egyes állat-tenyésztési ágak, pl. baromfitenyésztés, tejtermelés, vagy szántóföldön üzött speciális növénytermelés, kézimunka, háziipari foglalkozások irányítják, illetve ezek valamelyike képezi a lakosok megélhetési és jövedelmi forrását. Végeredményben jelenti a jól működő továbbképző iskola tanítási irányát.

Ily esetben önként értendőleg keresnem kell az alkalmat, hogy önművelődés, valamint speciális tanfolyam végzésével e kívánalomnak előmozdítója, nem pedig maradi kerékkötője legyek. A szükséghez mérten megyek tehát baromfi, méh, tejgazdasági, szőlő,

gyümölcs, háziipari stb. tanfolyamra, vagyis olyan helyekre, hol a mezőgazdasági szakismereteknek e különleges ágait részletesen és alaposan elsajátíthatom, abban kellőleg elmélyedhetek. E célra kiváló szolgálatokat tehetnek és tesznek is a különféle szakiskolák és az ezeknél rendezni szokott speciális tanfolyamok.

Annak azonban magasabb szempontból kevés értelme lenne: előbb egy speciális tanfolyamot elvégezni és ennek kedvéért a tanítás és oktatás irányát az iskolában megváltoztatni. Majd, mikor látom, hogy a lényeggel, az alappal még nem vagyok tisztában, az alapvető tanfolyamra elmenni. Fordítva kell tennem: az alapvető tanfolyam után kell specializálódnom.

Tanfolyamaink kérdése néptanítóink dícséretre méltó buzgalma és a tanfolyamvezetők, előadók kiváló rátermettsége alapján az egész vonalon örövendően fejlődik és tökéletesedik. E két tényező harmónikus együttműködése máris figyelemreméltó értéket vitt a továbbképző iskolák életébe, új irányelveket azok szervezetébe. Így méltán remélhetjük, hogy az ideai néptanítói tanfolyamok is, melyek 11 helyen tartatnak meg, csak öregbíteni fogják elődeik érdemeit.

Pályázati hirdetés

okleveles gazdáknak a jászberényi és kiskunfélegyházi állami tanítóképző intézetek V-ik osztályába ösztöndíjas helyekre való felvétele tárgyában.

(Közvetítetik a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 745-0-11/1929. számú rendelete alapján.)

A jászberényi és a kiskunfélegyházi állami tanítóképző intézetek 1929-30. tanévének V. évfolyamára 5-5 ösztöndíjas helyre pályázat hirdettetik.

Pályázhatnak 21-ik életévüket még be nem töltött oly nőtlen okleveles gazdák, akiknek reálgimnáziumi, gimnáziumi, vagy reáliskolai érettségi bizonyítványuk és legalább jó gazdasági akadémiai oklevelük van.

Ép, erős, egészséges szervezet annál is inkább megkívánatik, mivel a gyakorlati munkákban való részvétel alól felmentésnek helye nincs.

A kérvényeket a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez címezve azon gazdasági akadémia igazgatóságához kell benyújtani, amely akadémián folyamodó oklevelét nyerte. A kérvényben feltüntetendő, hogy a kérelmező mely állami tanítóképzőbe kéri felvételét.

Pályázati határidő: 1929. évi június 15.

A beérkezett pályázati kérvényeket a gazdasági akadémia igazgatósága átvizsgálja és részletes jelentés kapcsán azokat összesítve f. évi június hó 20-ig a m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszterhez terjeszti fel.

A pályázók közül a felvételt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter eszközli.

A szabályszerűen bélyegelt kérvényhez a következő okmányok csatolandók:

- a) születési anyakönyvi kivonat;
- b) Csonka-Magyarország területén szerzett vagy honosított gazdasági akadémiai oklevél, továbbá reál-

gimnáziumi, gimnáziumi, vagy reáliskolai érettségi bizonyítvány;

c) erkölcsi bizonyítvány;

d) erős és teljesen egészséges szervezetről, valamint testi és szellemi épségről szóló hatósági orvosi bizonyítvány;

e) magyar állampolgárságot igazoló hatósági bizonyítvány;

f) esetleges szolgálati bizonyítvány;

g) a községi előjáróság előtt kiállított szülői, vagy gyámi nyilatkozat arról, hogy a szülő, vagy gyám kötelezettséget vállal arra, miszerint az elemi tanítóképző intézetet végzett hallgató a tanítóképző intézet elvégzését követő tanévtől kezdődően állami szolgálatra jelentkezik és legalább 6 évet valamely önálló gazdasági népiskolánál vagy más iskolánál állami szolgálatban tölt el, ellenkező esetben a tanítóképző intézetben eltöltött idő alatt kiképzését illetően felmerült költségeket félév alatt megtéríti. Ugyancsak kötelezettséget vállal a szülő, vagy gyám arra is, hogy a felmerült költségeket a tanítóképző intézetben eltöltött időre félév alatt megtéríti abban az esetben is, ha a feljett hallgató tanulmányait bármely, saját hibájából felmerülő ok miatt kénytelen félbeszakítani.

A felvétel véglegessé csakis akkor válik, ha a kérvényező az illető tanítóképző intézet igazgatósága által kitűzendő határidőn belül sikeres különbözeti vizsgálatot tesz a tanítóképző intézet I-IV. osztályának test- és élettan-, nevelés- és tanítástan tárgyaiból, úgyszintén a földrajz IV. osztálybeli anyagából.

Annak elérése céljából, hogy a tanítóképző intézet V. osztályába véglegesen felvett hallgatók az intézet tanulmányi rendjének megfelelni képesek legyenek, a tanítóképző intézet ének, zene, kézimunka és rajz tantárgyaiból nevezettek kötelesek oly ismeretekre szert tenni, hogy az V. osztály ezen tárgyaiban a többi növendékekkel fennakadás nélkül együtt haladhassanak.

A véglegesen felvett hallgatók tanulmányaikat pontosan és szorgalmasan elvégezni és a tanév minden hónapjában két félnapon át a tanítóképző szék-helyén levő önálló gazdasági népiskola tanításában és ügykezelésében résztvenni tartoznak.

A végzett hallgatók a tanítóképző intézet szabályszerű elvégzése után tartoznak állami szolgálatra jelentkezni és gazdasági szaktanítói minőségben valamely önálló gazdasági népiskolánál vagy más iskolánál állást vállalni és ezen minőségben legalább 6 éven át kifogástalanul működni.

A felvett hallgatók a tanítóképző intézet 10 hónapi tanulmányi ideje alatt a tanítóképző intézet igazgatóságához utalványozott havi 80 (nyolcvan) pengő ösztöndíjban részesülnek abban az esetben, amennyiben a tanítóképző intézet előírt tantárgyaiból legalább jól megfelelnek, továbbá, ha a kijelölt gazdasági népiskola tanításában és ügykezelésében kiváló eredményt érnek el. A hallgatók az említett ösztöndíjből kötelesek tanulmányaikkal kapcsolatos összes kiadásukat (tehát a tanulmányi kiadásokat, továbbá az étkezés, lakás stb. költségeit) fedezni, mert az említett ösztöndíjon kívül részükre más kedvezmény nem fog engedélyeztetni.

Budapest, 1929. évi május 6-án.

A m. kir. vallás- és közokt. ügyi miniszter.

Pályázati hirdetés.

(Közzététel a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 724-5-3/1929. számú rendelete alapján.)

A kecskeméti m. kir. állami gazdasági szaktanítónőképző intézetnek az 1929–30. tanév folyamán újból megnyitandó I. évfolyamára való felvételre pályázatot hirdetek. A tanfolyam f. évi október 1-én kezdődik és két évre terjed. A tanfolyamra összesen 15 hallgató vétetik fel, akik közül 10 az intézetben ingyenes lakásban és teljes ellátásban részesül, míg 5 hallgató a lakással és az ellátással kapcsolatos költségeket is tartozik megtéríteni.

Pályázhatnak 22-ik életévüket még be nem töltött oly hajadon elemi népiskolai tanítónők, akiknek jeles elemi népiskolai tanítónői oklevelük van.

A pályázóktól ép, teljesen egészséges testalkat annál is inkább megkívánatik, mivel a tanfolyamra felvett hallgatók részére a gyakorlati munkákban való részvétel alól felmentés nem adható.

A szabályszerű, ezidőszert 1.60 pengő okmánybélyeggel ellátott kérvényhez a következő okmányok csatolandók:

- a) születési anyakönyvi kivonat;
- b) elemi iskolai tanítónői oklevél;
- c) magyar állampolgárságot tanúsító hatósági bizonyítvány;
- d) erős és teljesen egészséges szervezetről, valamint testi és szellemi épségről szóló hatósági tisztviselői orvosi bizonyítvány;
- e) a szülők foglalkozását és vagyoni állapotát, a kiskorú gyermekek számát feltüntető újabb keletű hiteles községi bizonyítvány;
- f) erkölcsi bizonyítvány;
- g) esetleges szolgálati bizonyítvány.

A pályázati kérvényben feltüntetendő az, hogy a kérelmező ingyenes, vagy fizetős helyre kéri a felvételt?

Az ingyenes helyekre pályázók a fentebb említett okmányokon kívül vagyontalanságukat igazoló községi bizonyítványt is tartoznak a kérvényükhöz csatolni, úgyszintén a községi előjáróság előtt kiállított szülői, vagy gyámi nyilatkozatot arról, hogy a szülő vagy gyám kötelezettséget vállal arra, miszerint az intézetbe felvett hallgató az oklevél megszerzését követő tanévtől kezdődően állami szolgálatra jelentkezik és legalább 6 évet valamely önálló gazdasági népiskolánál, vagy más iskolánál állami szolgálatban tölt el, ellenkező esetben a gazdasági szaktanítónőképző intézetben eltöltött idő alatt a kiképzést illetően felmerült költségeket félév alatt megtéríti. Ugyancsak kötelezettséget vállal a szülő vagy gyám arra is, hogy a felmerült költségeket a szaktanítónőképző intézetben eltöltött időre akkor is megtéríti félév leforgása alatt, ha a hallgató tanulmányait bármely saját hibájából felmerülő ok miatt kénytelen félbeszakítani.

A felvételeknél vidéken nevelkedett, a falusi gazdasági életet ismerő s így a gyakorlati mezőgazdaság iránt több érékkel bíró pályázók előnyben részesülnek.

A pályázati kérvényeket a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez címezve azon tanítónőképző intézet igazgatóságához kell benyújtani, amely intézetnél a pályázók elemi népiskolai tanítónői oklevelüket szerezték.

Már működésben levő elemi népiskolai tanító-

nők kérvényeiket a működésük helyére illetékes kir. tanfelügyelőhöz tartoznak benyújtani.

A beérkezett pályázati kérvényeket a tanítónőképző intézet igazgatója és az intézethez beosztott gazdasági szaktanár, illetve a kir. tanfelügyelő átvizsgálják és a felvételre csak azokat hozzák javaslatba, akik a tanítónőképző intézet öt évfolyama alatt a háztartási teendők és a kézimunka iránt a legnagyobb hajlamot és kedvet mutatták, illetőleg a gazdasági szaktanítónői pályára való rátermettségüknek tanítónői szolgálatuk alatt is tanujelét adták.

Az egyes igazgatóságok, illetve kir. tanfelügyelőségek a kérvényeket jelentésük kíséretében a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez terjesztik fel.

A gazdasági szaktanítónőképző intézetbe a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter javaslatára a m. kir. földművelésügyi miniszter veszi fel a pályázókat.

A felvett hallgatók a jelentkezéskor gazdasági irányú felvételi vizsgálatot tesznek s ezenfelül orvosilag is megvizsgálatnak, mivel az intézet kötelekibe történő felvétel véglegessé csak akkor válik, ha a pályázó a vizsgálaton is minden tekintetben alkalmasnak találtatik.

Pályázati határidő: 1929. évi július hó 15.
Budapest, 1929. évi május 6-án.

A m. kir. vallás- és közokt. ügyi miniszter.

HIREK

Könyv- és gyűjteménytár.

A Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesületének könyv- és gyűjteménytára ez évben igen szép fejlődésnek indult. Az idei leltár 722 darab, 924.76 P értékkel zárult, a tavalyi 114 drb, 98.90 P értékkel szemben. Gyarapodás tehát 608 drb, 825.86 P értékben.

Az adakozások sorát K. Molnár Jenő kartársunk kezdte meg. Egymaga 325 darabbal gyarapította könyv- és gyűjteménytárunkat, 411 pengő 65 fillér értékben.

Ritka és értékes gyűjteményt küldött be Géher Lajos orsz. szakfelügyelőnk.

Igen szép küldeménnyel szerepeltek: Helyes Pál, Pigniczky Ferenc, Balogh Mária, Nagy J. Béla, Farkas Gyula, Török Béla, Matós István kartársaink és Szerkesztőségünk.

Gyönyörű sokác csipkegyűjteményt küldött a mohácsi továbbképző iskola igazgatója és tantestülete.

Mindnyájuknak ezuton is hálás köszönetet mondok egyesületünk könyv- és gyűjteménytára nevében.

Ugyancsak köszönetet kell mondanom a Mezőgazdasági Kamaráknak, a Szent István Társulat, a Franklin Társulat, a M. kir. Egyetemi Nyomda, az Atheneum könyvkiadó cégeknek; a Chinoin vegyészeti-, a Nitrogén és Szuperfoszfát műtrágya-, a Hutter József szappangyárnak; Kohn A. és Társa olajipari Rt.-nak, a »Monori« és »Mezőgazdák« magkereskedő cégeknek, továbbá a szekszárdi Selyemtenyészési Felügyelőségnek.

Mind igen szép és értékes adományokkal gazdagították könyv- és gyűjteménytárunkat.

Az így szép fejlődésnek indult intézményt nem

szabad magára hagynunk. A gazdagon felszerelt könyv- és gyűjteménytár egyesületünk és karunk tekintélyét emeli. E cél megvalósítása érdekében felkérlek minden Kartársnőt és Kartársat a további szíves adakozásra.

Erre igen kedvező alkalom kínálkozik a július elején megtartandó közgyűlésen. Nagyon kérem, hozza magával ez alkalommal mindenki azt az egy-két könyvet, emléket stb., amit ez évben ajándékba szánt a könyvtárak elismervény ellenében átveszi és rendeltetési helyére juttatja azokat. Ha mindenki csak egy darabbal járul is hozzá, már másfélszázal gvarapszik könyvtárunk.

vitéz Gyulay István

könyv- és gyűjteménytáros.

Képesítő vizsgálat. A kecskeméti m. kir. állami gazdasági szaktanítónőképző főiskolában a f. tanévi képesítő vizsgálatok július hó 5-6-án fognak megtartatni, illetve befejezéshez jutni. Új erők, új reménységek fognak e nehéz napokon számot adni évek komoly munkásságáról, majd nyernek kibocsátást iskoláinkhoz, hogy intézményünket erősítsék. Sok sikert és szép eredményeket kívánunk a kecskeméti fiatal gárdának.

Háztartási tanfolyam. Derecskén az önálló gazdasági népiskolában május 22-től június 15-ig rendezik a 43. tanfolyamot, mely jelenleg főző- és háztartási irányú lesz. A tanfolyamra 10 növendék vétetett fel, kik hetenként 4 egész napon át foglalkoznak. A költségeket a még szükséges felszerelési tárgyak vásárlásával 300 pengőre tervezik. E tanfolyammal befejeződik egy év oktatási tevékenysége, mely a 11 csoportba osztott növendéksereg tanításán kívül 6 különféle tanfolyamot (néptanítói, háziipari, kézimunka, szövevényi és 2 háztartási) tüntet fel.

Meszezési kísérletek legelőkön és réteken. A földművelésügyi kormányzat a meszezés jóvedelmezősége tekintetében kellő tapasztalat szerzése céljából Magyarországnak az erdőség (humidklíma) zónájába eső részéről, egyelőre Sopron, Vas, Zala, Somogy, Veszprém, Győr-Moson, Pozsony, Baranya, Szabolcs, Ung, Szatmár, Bereg, Ugocea, Nógrád, Hont és Borsod, Gömör, Kishont vármegyékben nem szikes és érvíznek ki nem felt réteken és legelőkön széleskörű kísérletek beállítását határozta el. A kísérleteket járasonként két-két helyen, mégpedig nagy, vagy középbirtokon, illetőleg közös legelőn mintegy 1 kat. hold területen kívánja végeztetni. A kísérlet céljaira mészport, műtrágyát és vetőmagot díjtalanul bocsájt a földművelésügyi kormányzat a kísérletezők rendelkezésére. Azok a birtokosok tehát, akik ilyen kísérletek beállítására vállalkoznak, jelentkezzenek az illetékes járási m. kir. gazdasági felügyelőnél.

Új gazdasági iskolák. Az önálló gazdasági népiskolák felállítása jelenben is biztos lépésekkel halad előre. Legutóbb Köröstarcsán épült fel az új iskola, Nagybjomban pedig építés alatt áll, úgy hogy e két intézet az ősszel megnyitható lesz. Igen meleg érdeklődés kíséri azonban az ország minden részén ez iskolák felállítását, ami komoly előkészületeket és tárgyalásokat eredményezett már Szeged, Kecskemét, Cegléd, Nagykőrös, Orosháza és más mezőgazdaságilag fontos helyeken. Mindezek hihetőleg azt fogják eredményezni, hogy a közeljövőben iskoláink száma jelentékenyen megsaporodik. Ha hozzávesz-

szük azt az öröndetes tény, hogy meglevő és régebben szervezett iskoláink kiépítése és felszerelése is jelentékenyen előrehaladt, úgy nyugodtan tekinthetünk a jövőbe, mely intézményünk felvirágzását feltétlenül meghozza.

Első országos talajjavítási és talajművelési szakkiállítás Debrecenben 1929 szeptember 28—30. A kiállítást a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara rendezi, a debreceni m. kir. mezőgazdasági Vegyikísérleti Állomás Talajtani Osztályának közreműködésével, az ország minden szakintézményének és több külföldi szakintézménynek részvételével, az Arany Bika nagyszállóda összes termeiben. A kiállítás célja: a magyar gazda figyelmét talajának megismerésére, céltudatos talajjavítási feladatokra és okszerűbb talajművelésre irányítani. Nagy érdeklődésre tarthat számot a Kamara saját talajtani ügyosztályának nagyarányú csoportja, mely a kamarakerület talajtani helyzetének teljes előtérítését, másrészt a talajjavítási és talajművelési okszerű eljárások bemutatását fogja tartalmazni. A kiállításnak nagyarányú fejezete lesz mindazon gépeknek, eszközöknek és anyagoknak bemutatása, amelyek a talajjavítás és talajművelés munkálataival állanak kapcsolatban. Az összes állami szakintézmények, valamint a kísérleteiket bemutatók teljesen térdíjmentesen vesznek részt a kiállításban; részükre állványozásról is a Kamara gondoskodik. Szállítási és utazási kedvezményre jogosító igazolványokat, valamint részletes tájékoztatást a Kamara hivatalától kell kérni (Debrecen, Hunyadi-u. 5.) Jelentkezési határidő: június 15.

Az Alföld fásításaért. A vallás- és közoktatásügyi Miniszter, ur ez év február hó 27-én kelt és 610-10, 21-1929. számú rendeletével a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara kebelében működő »Fáültetők Társasága« tevékenységét támogatni kívánja s ezért megengedi, hogy úgy az önálló, mint a továbbképző gazdasági népiskolák igazgatói és oktatói működésük körében a »Fáültetők Társaságának« célját és rendeltetését ismeressék s abba minél több tagot toborozzanak. A Kamara ebbe a testületbe igyekszik bevonní minden embert, akinek csak egyetlen fát is módjában áll elültetni. A Fáültetők Társaságában tagdíjat senki nem fizet, egyetlen fillér kiadása sincs, csak azt kell megfogadnia minden tagnak, hogy a fákat szeretni fogja, azokat ápolja, gondozza és el-lenségektől, kártevőktől megóvjja s nagy kedvezményekkel szeresheti be ültetni való fáit. Amely rohamosan, napról-napra emelkedik a tagok száma és amely nagy tömegben keletkeznek évről-évre az újabb fásítások, épp oly szomorúan tapasztaljuk és elborzadunk a több oldalról beérkező s a fák, ülteté-nyek barbár pusztításait hírül adó jelentéseken. Ennek megakadályozása céljából bárki, bárhol a fák rongálását észre venné, a kárt okozó nevét és lakását jelentse be egy lapon a Kamara kertészeti osztályának, hogy a törvényes legszigorúbb eljárást kérlelhetetlenül megindíthassa a kárttevő ellen. Kéri egy-üttal a bejelentő nevét és címét is pontosan közölni és ha még más tanuja is van az esetnek, hogy azokra, mint tanukra hivatkozhasson.

Ültessünk minél több fát, de szeressük és védjük is azokat! A Fáültetők Társaságába való belépésre szolgáló fogadalmi lapokat szívesen küld bárkinek a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara Debrecen, Hunyadi-utca 5.

GYAKORLATI LEÁNYNEVELÉS

ROVATVEZETŐ: NETZNÉ HORVÁTH ERZSÉBET

Leánynevelési feladataink.

Irta: MARKÓTH DEZSŐNÉ áll. tanítónő.

Végig sír a magyarság jövőjéért aggódó lelkeken a vészkiáltás: veszélyben a nemzet virága, jövője, az ifjúság! Az az erkölestelen, szennyes áradat, mely megingalta a nagyvárosok lakóinak lelki egyensúlyát, elindult, hullámnizik a csöndes falvak és elszórt lányák védtelen gyermekei felé s romlással, elnyeléssel fenyeget mindent, ami a lelkükben tiszta, szép és nemes volt, hogy helyébe ültesse a maga lópvirágait, mérges növényeit, elsősorban a sajtó segítségével. Sürgős leánynevelési teendőink tömegéből a jelen alkalommal leányaink olvasmányairól és a városba kerülő cselédleányok sorsáról kívánok szólni.

Lássuk, mit olvas a nép, mit olvasnak leányai? Ez a kép elsomorító. Hihetetlen méretekben terjed a ponyvairodalom, gazdagodva az újabb detektívregényekkel. Ujságaiban a napi események rémes bűntettei kiszíneztve, részletezve borzongatják idegeit és telítik lelkét bűnös gondolatokkal. Találkozunk olvasmányai között vallás- és erkölcsgevalzó új szekciók kiadványaival is, amelyeket apostolok sóznak ingyen, vagy olesó pénzen a gyanútlan falusi nép nyakába. Sok földesszoba asztalán ott találjuk a leányok kezében a kétes értékű színházi lapokat is, amelyek túlzott színész-kultusszal csak kárakra lehetnek, amikor elhíhetni próbálják, hogy az a fény, ami a színpadról és a filmvászonról a néző felé ragyog, mind valódi és igaz érték. Sajnos, alig akad valaki, aki erre fölhevívná a figyelmet. Ha e lapok hívalásuk magaslátán állanak, az irodalom és művészet harcossai lehetnének, de mai szellemük csak árthat a falu erkölcsének, főképpen szépségversenyeik révén. Melyik leány ne himné magáról, hogy szép? Egy-egy szépségverseny nyomán valóságos mozgalom indul meg a leányok között; kendőzik, tükrözik, cicomázzák magukat és a fényképek tömege készül abban a titkos reményben: hátha... Valahol feltűnik, meglátják... Egyedüli és legfőbb cél: szépnek lenni!

Minden jóérezsű ember elítéli a gombamódra szaporodó szépségversenyeiket, amelyek izíestelen reklámszerűségük mellett a legszerencsésebb esetben is elbizakodottságra és hibás értékelésre vezetnek. Ha a szépségversenyeik szelleme átmege a köztudatba, az a lelki tulajdonságok esődjét jelenti. A győzteseket senki sem látja az ünnepeltetés háromnapos ragyogása után. Sorsuk legtöbbször a fényben táncoló lepke: tépett, égelt szárnyakkal hullnak vissza az ismeretlenség sötétjébe, helyet adva másoknak. Erős fénynek, hamis fénynek sötét és valódi az - árnyéka!

A színpad, a festett világ eddig csak a város leányait vonzotta, lapjaival azonban ma már a falusi leányok érdeklődését is fölleszti s akárhány ügyes táncos, valami kis hanggal és csinos arccal rendelkező leány megindul a színésznői pálya felé, vagy egész életén át vágyakozik az után az élet után, melynek elképzelhetetlen szenvedéseit, nehézségeit, veszélyeit nem is sejti.

Vegyük fel a harcot az erkölestelen könyvek és sajtótermékek ellen mi, tanítónők, akik még hatni tudunk és akarunk a falu leányifjúságára. Legyen bátorságunk megnevezni az irodalom mérges gombáit! Hála Istennek, vannak szép számmal ifjúsági és népkönyvtáraink, kárpótoljuk azokból az olvasni és tanulmányokat. Tanítsuk meg leányainkat az erkölestelen szép, tiszta és jó művek élvezésére. Tárjuk fel irodalmunk értékeit felolvasásokkal, magyarázatokkal, vagy tartalmi ismertetésekkel. Sőt a szükséges és nekik megfelelő szakkönyveket is kedveltesük meg velük. Irodalmunk elég gazdag ugynevezett fehér remekművekben, amelyeket nyugodtan adhatunk növendékeink kezébe s amelyek csak nemesítőleg hatnak lelkükre. Az iskola által felbresztett olvasási kedvvel számolnunk s annak kielégítéséről lehetőség szerint gondoskodnunk kell, de a könyvek rengetegében nem szabad a serdülő leányt magára hagynunk, hanem neveljük, irányítsuk őt iskolánkban, sőt azon kívül is.

Ifjúsági műkedvelő előadásoknál nagy gondot fordítsunk a darab megválasztására. A színházakban előadott darabok műsorra tűzésénél igen sokszor üzleti szempont a döntő, de még súlyosabb hiba, ha tanítók, vagy a nép más vezetője által betanított és rendezett darabokból hiányzik az irodalmi és erkölcsi érték. A nemzeti szellemünktől idegen jazzband zene és vad néger táncok különösen rongják a falu ifjúságának ízlését. Ilyen kulturára, ilyen szórakozásra a mi népünknek nincs szüksége s minden eszközzel védenünk kell attól az ifjúságot.

Fokozottabb érdeklődéssel kísérjük a városba kerülő tanítványaink sorsát. Ezeknek még égetőbb szükségük van megértő támogatásra, tanácsra, mint szerencsésebb társaiknak, akik a családi körben élhetnek. Sokan az elemi iskolából, 12-13 éves korban, amikor az irányításra, védelemre a legnagyobb szükségük volna, elkerülnek a szülői háztól s ezzel ki vannak téve a nagyvárosok fertőző hatásának. Ezeket nem védi eléggé sem a munkaadó, sem a törvény, sem a szociális intézmények. A munkaadó legelőbb esetben máll sem törődik a szolgálatában álló leány lelki életével, vallásos gyakorlatainak végzésére alig ad időt, de az esti órákban, amikor munkás keze különben is pihenne, annál több szabadságot engedélyez számára, hogy ezzel ragaszkodását, biztossátságot. Eléggé el nem ítélhető módszer, de szeltemben hosszában gyakorolják, leginkább ott, olyan családokban, ahol a magyar faj pusztulása nem érint fájó húrt. Elhhez járul a divat, olesó, hamis pompájával, selymével, amely a cselédleánynak lehetővé teszi, hogy úrnője ruháját, öltözködését lemásolja. Előbb ruhát, majd hamarosan felfogást és erkölestől esetről, »modern« lesz a szó legrosszabb értelmében, akinek már nem tetszik a hefyzet s a munkától idegenkedik. Ha visszaér falujába, magával hozza a

város erkölcsét, zenéjét, táncát és szokásait s megmértelyezi, megszedéli az illthoniak, a jók lelkét is. Ez így megy, sülyed lefelé egyik korosztály a másik után. Kérdem: mit várhat eme szerencsétlen, önmagukat, jobbik énjüket levetkőzött leányoktól a család, a nemzet?

Milyen feleség, milyen anya lesz belőlük?!

Amikor elfindulnak otthonról, segítsük, irányítsuk őket, hogy az előttük ismeretlen világban elhelyezkedhessenek s a rájuk leselkedő veszélyekkel szemben védekezni tudjanak. Ismertessük meg velük azokat az emberbaráti intézményeket, ahol támogatásra, segítségre, sőt otthonra találhatnak.

A Fővárosban a Katolikus Háziasszonyok Szövetsége tart fenn eselédelhelyező irodát s több ott-

hont. Több vidéki nagy város állomásán látható sárga-fehér karszalagos missziós nő idegen leányokat, kaulazol és segít az elhelyezkedésnél. Azonkívül más szociális intézmények is védik a városba kerülő falusi leányokat, csak ismertessük meg velük, hogy bizalommal forduljanak hozzájuk.

Vegyük magunkra a szülők munkáját is és dolgozzunk leányaikon megmentésén keresztény türelemmel, sok megértéssel és szeretettel. Védjük, óvjuk őket a pusztító áradat éhes hullámaától, mert minden magyar leányban nemzetünk tisztaságát, erejét és jövőjét védjük. S ha csak egyet ment is meg mündegyikünk a veszélybe rohanók közül, munkánk, fáradságunk, bármily nagy és súlyos volt is, nem veszett kárba.

Szövőtanfolyam a derecskei gazdasági népiskolánál.

Szövő tanfolyamot rendezett a derecskei önálló gazdasági népiskola április hó 5-től május 10-ig leánynövendékei részére. Két szövészekén függöny, asztalnemű, türelkülözö és konyharuhákat szövtek, melyből a szorgalmas résztvevők illő jutalmat is kaptak. A tanfolyamot Szalay Róza áll. gazdasági szaktanitónő vezette. Mellékelt képünk a tanfolyam szorgos munkájának egy mozzanatát ábrázolja.

GAZDÁLKODÁS

Utóhatás a műtrágyázásnál.

Amidőn a műtrágyák jövedelmezőségére számítá-sokat szoktunk eszközölni, legtöbbször figyelmen kívül hagyjuk azt a hatást, amelyet a műtrágya elszórását követő második évben, az akkor termelt növényfeleség terméserejében okozni szokott. Gyorsan ható trágyaféleségeknél, amelyek már vegyi alkotuknál fogva is a talajból hamar kimosódhatnak, az utóhatás figyelmen kívül hagyása még elfogadható. Kísérleteknél az utóhatást egyenértékűnek szokták venni a műtrágya kiszórási költségeivel. Hogy azonban ez sokszor igen tekintélyesen felülmulja a termés fokozásában a kiszórás költségeit, különösen a lassan ható nitrogéntrágyáknál, azt az utóbbi időben igen sok kísérleti eredmény bebizonyította. Ez a hatás, amely a műtrágyázást követő második évben az

u. n. utóvetemény termésének emelkedésében mutatkozik, sokszor igen számottevő lehet, amelyet épp ezért a műtrágyázás értékének és jövedelmezőségének elbírálásánál figyelmen kívül hagyni nem szabad!

Szép példa erre vitéz Meesér Endre földbirtokos Pettend, Fejér m. tengeri műtrágyázási kísérlete, amelynek eredményei a következők:

vitéz Meesér Endre 1927-ben tengeri alá adott vetés előtt 7 nappal 80 kg. mésznitrogént kal. holdankint. Termése volt a mésznitrogénnel trágyázott parcellákon kal. holdankint 35.3 mázsa esőves tengeri, míg a műtrágyázatlan parcellákon átlagban 29.2 mm.

1928-ban újabb trágyázás nélkül ugyanazonok a parcellákon szintén tengeri lett elvetve az utóhatás kipróbálására. Ekkor anélkül, hogy újabb műtrágya-adagok lettek volna kiszórva, az 1927-ben mésznitrogénezett parcellákon kal. holdankint 21.20 mázsa esővestengeri volt a termés, a műtrágyázatlan parcellák 19.60 mázsa tengeritermésével szemben. A második

évi utóhatás tehát mésznitrogén után állagban 1.60 mázsa terméstöbblet volt.

Tejtermelésünk mérlege.

Tejtermelő gazda panaszkönyvében már régóta az áll, hogy a termelés drága, a tej ára alacsony és hogy a tehenészetre ráfizel. A fogyasztó arról panaszkodik, hogy a tej és annak valamennyi terméke drága. Ha e látszólagos ellentmondásban ítéletet akarunk mondani, előbb azt kellene kideríteni, hogy ki a hibás abban, hogy Csonka-Magyarország még mindig négyszer annyi tejterméket hoz be külföldről, mint amennyit kivisz. A termelő-e az oka ennek, aki nem tud eleget és elég jól termelni, vagy pedig a fogyasztó, akinek pénze és ízlése nem tartja elég finomnak a magyar árut?

Az idő majd meghozza erre ugyanis az igazságos ítéletet, de bűnös könnyelműség volna erre ölbetett kézzel várni. Mert munka és nagyobb kötelességtudás vár mindenkire. Először is a fogyasztót kell nevelni; nevelni az iskolában, az életben és főleg a városokban. Nálunk ugyan nem lesz mindennapi kenyér a sajt, de nem szabad, hogy ismeretlen legyen az igazság: »A tej élet, erő, egészség«.

Másodsor a tejszövetkezetekbe kell új életet önteni. Főleg az Országos Magyar Tejszövetkezetre várnak most súlyos feladatok. De legnehezebb feladat vár a gazdára. Itt a tenyésztőnek kell határozottabb és biztosabb irányt választania. A magyar gazda ugyanis az 1500 literes tehen borját éppúgy felneveli, mint a 2000 és 3000 literes tehenét. Azután a 2000 literes sem kap kevesebb takarmányt, mint a 3000 literes. Ez csak állattartás, de nem állattenyésztés. Nincs tehát mit csodálkozni azon, hogy a ráfizetés ott ólálkodik a tehenistállók körül. Tejtermésükben a gazdákat jelentős mértékben támogatja az ellenőrzés és a törzskönyvezés, mert ezek útján a gyengét kiselejtezhethetjük, az értékeset kitenyészthetjük és a tejtermelést maximumig fokozhatjuk. Évenként legalább 2000 liter tejet kell adnia egy tehennek, hogy a törzskönyvbe bekerülhessen. Ezért van a törzskönyvezett jószágoknak sokkal nagyobb értéke és ára, mint az ismeretlen származásúnak. Jó gazda csak megfelelő, törzskönyvezett állatot tart és tenyésztését a szarvasmarhatenyésztő egyesülettel ellenőrizteti.

A korai burgonyatermelés sikere.

Melegebb talajokon, mező- és kertgazdaságban egyaránt felkarolt ma a korai rózsaburgonya termelése. A piacon keresett csemege, termelésével tehát jobban megtalálja a gazda számítását, mint a gabona termelésével. Sikeres termelésének főfeltétele, hogy a burgonya lényegesen korai és tényleg ízletes rózsaburgonya legyen. Speciális gyakorlattal bíró termelők tudják, hogy e gyors fejlődést, korai beérést a talaj bő tápanyagkészleteivel biztosíthatják. Éppen ezért még a jó istállótrágyát sem tavasszal adják alája, hanem ősszel, hogy így vetésig ideje legyen kész tápanyaggá alakulni. Rájöttek azonban már arra is, hogy nem az istállótrágya legjobb trágyája a korai burgonyának. A németországi kísérletek mellett a hazai termelési adatok is bebizonyították, hogy sokkal kedvezőbb és gyorsabb fejlődést biztosít a vetés előtt 3–4 héttel kiszórt mésznitrogén és szuperfoszfát műtrágya. Tapasztalták, hogy az istállótrágyában

termelt burgonya kevésbé jól főzhető, húsa nem ízletes, nem lisztes és nem omlós; keményítőtartalma 15–18 százalék között mozog, holott a jó étkezési burgonyától átlag 20 százalék keményítőtartalmat követelünk meg. A vetés előtt korán adott mésznitrogén erőteljes és gyors fejlődésre serkenti a növényt, jó minőségű és amellett bő termést szolgáltat. A szuperfoszfát szintén nagy befolyással van a keményítőtartalomra és az érést sietteti. A harmadik főtápanyag, a káli pótlására csak könnyű talajon van szükség, de kötött talajon is akkor, ha a burgonya ellarthatóságára nagy súlyt helyezünk. Kötöttebb talajon ezen adagokat (kat. holdanként 100 kg mésznitrogén, 150–200 kg szuperfoszfát, szükség esetén 100 kg kálisó) már ősszel ki szokták szórni, igen helyesen szolgálva a burgonyatermelés sikerét.

Hogyan állapítsuk meg a baromfiak életkorát?

A baromfitenyésztők sokszor jutnak abba a helyzetbe, hogy meg kell állapítaniok valamely baromfi életkorát. Egyéves korig semmi nehézséggel sem jár az életkor megállapítása. Ezután azonban már nehezebb és csak igen nagy tapasztalattal rendelkező tenyésztők tudják a baromfi életkorát megállapítani. Vannak bizonyos egyszerű jelek, amelyek segítségével a kezdő tenyésztő is megközelítő pontossággal állatainak életkorát meg tudja határozni.

A tyúk annál öregebb, minél durvábbak és minél vastagabbak a csüd (alsó láb) pikkelyei. Az öreg tyúk szeme be van esve, taraja halvány, nem élénkpiros, fülkagylói kissé megduzzadva, nagyobbak, mint a fiatal tyúknál. A kakasoknál a sarkantyú nagyságából jól lehet következtetni a kakas életkorára. A sarkantyú rendszerint 5–6 hónapos korban jelentkezik kidudorodás alakjában, 1 éves korban teljesen kifejlődik, ezután pedig nem egyenesen nő, hanem felfelé görbül. A kakas annál idősebb, minél hosszabb és minél felfelé görbülő a sarkantyúja.

A libák és rucák életkorának megállapítása aránylag igen könnyű. A nagy evezős tollak közelében u. n. fiókszárnny van. A fiókszárnny legnagyobbik hegyes tollának gerincén minden év letelével egy új barázdala keletkezik. Ezeknek a barázdáknak a számából könnyű megállapítani a libák életkorát. Ezenkívül fiatal libáknál a csőr és láb világosabb színű, mint az öregeknél. Fiatal libáknál a karmok hegyesek, a talp puha, az idősebbeknél a karom tompa és a talp pedig kemény. Rucáknál az idősebb kor a csőr tövének ráncosodásán és a szemek beesésén jól látszik.

Nyugtázás. A Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesületének főpénztára köszönettel nyugtázza a mezőúri önálló gazdasági népiskolának a Rádli-alapra eszközölt 40 pengős adományát. Ezzel az összeggel együtt az alap jelenlegi állaga 6199 Ft 81 fillér. — K. Molnár Jenő pénztáros.

Ha most adakozol könyvtárunknak, később segítséget is kaphatsz tőle szellemi munkádhoz!

Vagyonkimutatás

a Gazdasági Szaktanitók Országos Egyesületének 1928 – 29. év végén levő vagyonáról.

Cím	Rovat	T á r g y m e g n e v e z é s e	Egyenként		Összesen	
			P	f	P	f
I.	1	Készpénz a főpénztárban	658	34	924	57
	2	Készpénz körzeti, könyv- és gyűjteménytár pénztáraiban	153	86		
	3	Szerkesztőségnek ügyvitelre előleg. elszámolásra	112	37		
II.	1	Tanítók házában <i>Rádlí L.</i> nevére Eötvös alapnál létesítendő (8000 P) alapítvány	6,199	81		
	2	Tanítók házában <i>Halász Ferenc</i> nevére Eötvös alapnál létesített (4000 P) szoba alapítvány	4	48		
	3	Péterfy Otthonban <i>bárá Vlássits Gyula</i> nevére Eötvös alapnál létesített (8000 P) alapítvány	225	57		
	4	Eötvös alapnál <i>gróf Mailáth József</i> nevére létesített (6000 P) özvegy és árvaalap	213	54		
III.	5	A 2, 3, 4 tétel alatti alapok értékviszaállítási alapja	1,103	50	7,748	90
	1	G. Sz. O. E. könyv, gyűjtemény és irattára 722 darab	924	76	924	76
IV. V.	1	Tanító-Egyesületek Országos Szövetségének házrészvény jegyzése	100	—	100	—
	1	Elnökség leltára 5 darab	60	—	—	—
	2	Titkári hivatal leltára — darab	—	—	—	—
	3	Jegyzői hivatal „ — „	—	—	—	—
	4	Szerkesztőség „ 6 „	180	—	—	—
	5	Pőpénztár „ 5 „	20	—	—	—
	6	Körzetek „ 5x3 „	30	—	230	—
			Összesen		9,928	23
Egybevetve az 1927—28. évi vagyonkimutatással					7,482	64
Mutatkozik vagyongyarapodás 1928—29. évben					1,445	59

Szekszárdon, 1929. június hó.

P. H.

G. Sz. O. E. főpénztára :

K. Molnár Jenő s. k.

A G. Sz. O. E. körzeteinek és könyv, gyűjtemény és irattára 1928. évi zárszámadása.

Tétel szám	Intézmény megnevezése	Bevétel		Kiadás		Maradvány		Tulkiadás	
		P	f	P	f	P	f	P	f
I.	G. Sz. O. E. békéscsabai körzete	131	59	62	13	69	46	—	—
II.	„ „ „ „ budapesti „	—	—	—	—	—	—	—	—
III.	„ „ „ „ debreceni „	76	—	92	41	—	—	15	43
IV.	„ „ „ „ szegedi „	70	92	50	54	20	38	—	—
V.	„ „ „ „ pécsi „	232	82	153	37	79	45	—	—
VI.	„ „ „ „ könyv, gyűjtemény és irattára	237	75	237	75	—	—	—	—
Összesen :		749	08	596	20	169	29	15	43
Levonva a tulkiadást :		—	—	—	—	15	43	—	—
Tiszta maradvány :		—	—	—	—	153	86	—	—

* Működését még nem kezdte meg.

Szekszárdon, 1929. június hó.

P. H.

G. Sz. O. E. főpénztára :

K. Molnár Jenő s. k.

A Gazdasági Szaktanitók Országos Egyesületének

Cím	Rovat	B e v é t e l	Egyenként		Összesen	
			P	f	P	f
I.	1	Mult évi maradvány	3,293	72	3,293	72
II.	1	Államtól közgyűlési napidijakra 1929. évre	—	—	—	—
III.	1	Tagdíj hátralékból	3,180	99	3,180	99
	2	1928—29. évi tagdíjból				
	3	" pártoló tagdíjból				
IV.	1	Rádlí alapra tagoktól	1,508	—	1,643	12
	2	" " kamat tőkésítés	124	92		
	3	" " Bokréta jövedelméből	10	20		
V.	1	Halász, Wlassits és Majláth alapítványokra adományok	68	90	84	40
	2	" " kamat tőkésítés	15	50		
VI.	1	Lapelőfizetésekből " " "	4,108	66	4,340	75
	2	Laphirdetésekből	232	09		
VII.	1	1929. évi naptár bevételei	160	—	160	—
VIII.	1	Körzetek visszatérített kölcsönei	200	—	200	—
IX.	1	Franklin Társulat adománya	240	—	240	—
X.	1	Átfutó tételek	1,299	33	1,299	33
XI.	1	Vegyes bevételek, kamatok	132	88	132	88
Összesen			14,575	19	14,575	19

Szekszárdon, 1929. június hó.

P. H

MARX ÉS MÉREItudományos és elektromos
műszerek gyára.**TANSZERGYÁR**

BUDAPEST, VI., BULCSU-UTCA 7. SZÁM.

Gyártanak saját nagyszabású telepükön: **Mindennemű fizikai, kémiai, biológiai, geometriai, meteorológiai eszközöket. Vetítógépek és epidiaskopok átlátszatlan tárgyak, képek vetítésére.** — Rajzminták, technológiai gyűjtemények.

A gyár fennáll 29 éve, 100 munkást foglalkoztat. A milánói és fiúmei nemzetközi kiállításon aranyéremmel és diszoklevéllel kitüntetve.

Szénagyűjtő fagereblye

kapható a kalocsai Mészeti Egyesületnél darabonként 50 fillérért, vasutállomáson feladva.

Szállítás a vevőt terheli, 10 darabnál kevesebb nem szállítható. Rendelésnél

szíveskedjék lapunkra hivatkozni, mivel az eladási ár 10%-át

Egyesületünk kapja jutalékképen.

1928—29. évi pénztári zárszámadása.

Cím	Rovat	K i a d á s	Egyenként		Összesen	
			P	f	P	f
I.	1	Közgyűlés napidijaira 1928. évben	1,995	90	1,995	90
II.	1	Választmányi ülésekre*	1,200	55	1,200	55
III.	1	Illetmény rendezési állandó bizottság kiadásaira**	473	59	473	59
IV.	1	Elnökség hivatali kiadásaira	279	65	279	65
V.	1	Körzetek szükségleteire	150	83	150	83
VI.	1	Kongresszusi kiállítás költségeire	897	49		
	2	Tanítók Országos Szövetségének házára „Kansz” és egyéb tagdíjakra	42	44		
VII.	3	Rádlí alapra egyesületi pénztárból	1,586	64	939	93
	2	„ „ tagoktól	1,508	—		
	3	„ „ tőkésített kamat	124	92		
	4	„ „ Bokréta jövedelméből	10	20	3,229	76
VIII.	1	Valorizálendő alapítv. adományokból	68	90		
	2	„ „ kamat tőkésítése	15	50		
	3	„ „ egyesületi pénztárból	430	—	514	40
IX.	1	Könyv, gyűjtemény és irattár	205	98	205	98
X.	1	Lap nyomdai kiadásaira	2,365	72		
	2	„ szerkesztői üggy.	564	32		
	3	„ „ tiszteletdíja	160	25	3,090	29
XI.	1	1929. évi naptár kiadásai	175	30	175	30
XII.	1	Ügyviteli kiadásokra pénztárnál	276	30	276	30
XIII.	1	Alapszabályok kiadására	—	—	—	—
XIV.	1	Pályamunkák jutalmazására	—	—	—	—
XV.	1	Átfutó tételek	1,299	33	1,299	33
XVI.	1	Vegyes kiadások	85	04	85	04
XVII.	1	Készpénzmaradvány, mint egyenleg	658	34	658	34
		Összesen	14,575	19	14,575	19

* Kifizetésre vár még 6 utiszámla
 ** „ „ „ 7 „

a G. Sz. O. E. főpénztára: K. MOLNÁR JENŐ s. k

MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R. T.

SÜRGÖNYCÍM: GRANARIUM

KÖZPONTJA: BUDAPEST, IV, SZÉP-U. 1

MONORI MAGKERESKEDÉSE

BUDAPEST, IV, KOSSUTH LAJOS-U. 3

Fajtiszta, fajazonos, magas csiraképességű, gazdasági, konyhakerti és virágmagvak. Hollandi virághagymák, növényvédelmi szerek, műtrágyák, kerti szerszámok, stb. Árjegyzékeket ingyen és bérmentve küldünk.

Öt darab

„Mogor” rendszerű

VÁNDORKAPTÁR

teljes felszereléssel, belső önitatóval, szabadalmazott, herét kirekesztő
 röpnylással eladó. - - Érdeklődők forduljanak e lap szerkesztőségéhez.

Az
önálló gazdasági népiskolák
engedélyezett tankönyvei
az 1929–30. tanévre.

A nagyméltóságu Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Úr alábbi rendeleteivel engedélyezte a kiadásunkban megjelent önálló gazdasági népiskolai fiú- és leányosztályok számára szerkesztett

olvasó- és tankönyvek

három-három kötetből álló teljes sorozatait:

63.986/1928.-III. a.

Önálló gazdasági és osztott gazdasági továbbképző népiskolai olvasó- és tankönyv
a leányiskolák I., II., III. osztályai számára.

Szerkesztette *Abonyiné Keresztury Margit.*

61.438/1928 -III. a.

Önálló gazdasági és osztott gazdasági továbbképző népiskolai olvasó- és tankönyv
a fiúiskolák I., II., III. osztályai számára

Szerkesztette *Ujlaki Vilmos és Varga Márton.*

FRANKLIN TÁRSULAT
Budapest, IV., Egyetem-u. 4